

prevenim dro

Butlletí d'informació sobre prevenció de drogodependències a Catalunya

Número 22 - 2008



prevenim dro és un programa de l'associació:



PDS
PROMOCIÓ I DESENVOLUPAMENT SOCIAL

amb el suport de:



Generalitat de Catalunya
Departament d'Acció Social i Ciutadania
Institut Català d'Assistència i Serveis Socials

i la col·laboració de:



Generalitat de Catalunya
Departament de Salut

En aquest número...



Editorial

2

Presentació dels continguts més rellevants d'aquest nou butlletí.



Cop d'ull a la recerca

2

Comentari d'un estudi centrat en l'àmbit de la prevenció familiar, guanyador del Premi d'Investigació sobre Drogodependències 2006 de l'Ajuntament de Vilanova i la Geltrú.



Materials

3

Coca. Què? – per treballar sobre la cocaïna amb joves de més de 16 anys (exposició i guia). *Jo, tu, nosaltres... (i l'alcohol)* – per sensibilitzar sobre l'abús de l'alcohol (postals i cartell). *Propostes per a l'abordatge educatiu del cànnabis amb joves* – per orientar als professionals (carpeta de materials).



En pràctica

4

Presentació d'un exemple reeixit d'actuació preventiva a nivell local basada en la col·laboració multidisciplinària de professionals de referència i proximitat.



Tema clau

4

Presentació d'un resum de les conclusions dels resultats per a Catalunya de l'enquesta estatal sobre consum de drogues en estudiants d'educació secundària (ESTUDES) 2006-2007.



Finestra oberta

5

Presentació del nou *Programa integral per a joves i les seves famílies* dissenyat des del Centre de Prevenció i Intervenció en Drogodependències (SPOTT) de la Diputació de Barcelona.



Navegant

5

Descripció dels continguts i l'estructura del portal del Servei d'informació, orientació i assessorament sobre drogues de l'Ajuntament de Granollers, que es defineix com un *blog* per promoure la reflexió, la informació, la orientació i l'actitud crítica envers les drogues.



Amb poques paraules

6

Comentaris i notícies breus, d'aquí i d'arreu, sobre temes d'interès diversos relacionats amb les drogues i les drogodependències.



El calaix

6

Comentari a propòsit de la publicació de *El llibre blanc de la prevenció a Catalunya: consum de drogues i problemes associats*, que representa la culminació d'un procés consultiu de dos anys de durada amb més de 300 professionals de diferents sectors.



S'inicia aquest nou número de *Prevenim.DRO* amb el comentari d'un estudi en l'àmbit de la prevenció familiar guanyador del Premi d'Investigació sobre Drogodependències de l'Ajuntament de Vilanova i la Geltrú de l'any 2006, una interessant iniciativa nascuda l'any 2004 amb voluntat de tenir caràcter bianual, que tanmateix no s'ha convocat enguany (si més no al tancament d'aquest butlletí). La secció *Materials* presenta, entre altres eines interessants, un nou programa preventiu sobre la cocaïna basat en la utilització d'una exposició itinerant destinada a ens locals, centres educatius i equipaments juvenils. *En pràctica* presenta una experiència col·laborativa de prevenció a nivell local, originada a Sant Boi de Llobregat i candidata al Premi Europeu d'Excel·lència en Seguretat Vial. La *Finestra* s'obre per presentar el Programa integral per a joves i les seves famílies de la Diputació de Barcelona, mentre que el *Calaix* es fa ressò de la publicació del Llibre blanc de la prevenció a Catalunya. També hi trobareu les seccions habituals *Navegant* i *Amb poques paraules*, a més d'una secció dedicada a un *Tema clau* com és l'última enquesta escolar sobre consum de drogues realitzada pel Pla Nacional sobre Drogues estatal.

Cop d'ull a la recerca



Les actituds dels pares i les mares d'adolescents de Vilanova i la Geltrú envers les drogues

Dins del marc del Premi d'Investigació sobre Drogodependències que bianualment convoca l'Ajuntament de Vilanova i la Geltrú, el guanyador de la 2a edició, corresponent a l'any 2006, ha estat un estudi centrat en l'àmbit de la prevenció familiar (Otger Amatller i Montserrat Benabarre, 2006). L'objectiu del treball era obtenir informació sobre les actituds dels pares d'adolescents en relació a les drogues, els seus coneixements sobre el tema, què estarien disposats a fer en relació a la prevenció i com actuarien davant d'un consum per part dels seus fills.

La mostra de l'estudi va estar formada per 169 famílies amb fills escolaritzats a 3r d'ESO en centres educatius de Vilanova i la Geltrú, la qual cosa va suposar un 34'5% de l'univers total. La informació es va obtenir mitjançant l'administració de qüestionaris als pares. Els instruments utilitzats es van extreure de Pinazo S i Pons J (2001) "Estudio empírico sobre la implicación de los padres en los programas preventivos del consumo de drogas". A: Secades R i Fernández JR (Eds.) Intervención familiar en la prevención de las drogodependencias. Madrid: Plan Nacional sobre las Drogas. Concretament, es van administrar: una "Escala de variables estructurals", una

"Escala de motivació i interessos cap a la prevenció" i una "Escala d'actituds cap a les drogues". Aquesta última s'estructura en 7 factors empírics: actitud preventiva, factors de risc, actitud repressiva, actitud permissiva, hedonisme, intervenció i actitud moralista. L'anàlisi estadística va incloure els percentatges de les respostes a les preguntes dels qüestionaris, així com una anàlisi de la variància dels resultats de la "Escala d'actituds cap a les drogues" en relació a les altres dues.

Més de la meitat dels pares no hi veuen relació entre la presència de factors de risc familiars i el consum de drogues.

Els resultats de l'estudi permeten arribar a diverses conclusions, algunes d'elles preocupants: En primer lloc, més de la meitat dels pares no hi veuen relació entre la presència de factors de risc familiars i el consum de drogues. En segon lloc, els resultats del factor "hedonisme" de l'Escala d'actituds cap a les drogues, indiquen que un

73% dels pares pensen que el consum de drogues està motivat essencialment per la cerca de plaer, de satisfacció o d'evasió, sense tenir en compte altres consideracions, com ara de caire relacional, emocional o familiar. En tercer lloc, els resultats en el factor "intervenció" de la mateixa escala indiquen que un 89% dels pares estan d'acord en derivar les responsabilitats davant de problemes amb les drogues per part dels fills als professionals de l'educació i de la salut. Finalment, un 60% dels enquestats se senten ben informats en relació a les drogues i consideren tenir prous coneixements sobre el tema. Tanmateix, afirmen obtenir aquesta informació majoritàriament dels mitjans de comunicació.

Asfortunadament, però, també s'extreuen algunes conclusions positives dels resultats de l'estudi, com ara el fet que un 88% dels enquestats afirmen que parlarien amb els seus fills si sabessin que tenien un problema amb les drogues. Per tant, malgrat les dificultats de comunicació entre els adolescents i els seus progenitors, la voluntat de comunicació es manté en nivells importants. Una altra cosa és si els pares estan efectivament preparats per abordar amb els fills un tema tabú com són les drogues, i si disposen efectivament dels arguments i recursos educatius per tal que les seves intervencions esdevinguin preventives.

Per seguir llegint: O. Amatller i M. Benabarre. Estudi sobre les actituds vers les drogues dels pares i mares de Vilanova i la Geltrú. Premi d'investigació sobre drogodependències 2006. Ajuntament de Vilanova i la Geltrú (CD-ROM).

Materials



Coca. Què?

Exposició sobre la cocaïna adreçada a joves de més de 16 anys, per a ser utilitzada en contextos educatius formals (batxillerat, cicles formatius, universitat) i informals (espais juvenils). Consta de 10 plafons de 80 x 210 cm (fàcils de transportar i de muntar) que alerten sobre els riscos de consumir cocaïna i busquen fomentar una actitud crítica envers el seu consum i el que l'envolta. També tracten sobre les condicions de producció i distribució de la cocaïna, qüestionen la suposada "normalitat" del seu consum, promouen l'autonomia personal en la presa de decisions, i informen sobre les vies d'accés als serveis d'atenció per a les persones que ho necessitin.

Es completa amb un desplegable d'informació sobre la cocaïna i una guia de 24 pàgines per realitzar tallers (de prevenció del consum i de reducció de riscos) amb els joves. L'exposició, iniciativa de PDS, i elaborada amb la col·laboració d'EdPAC i el suport del Departament de Salut, s'ofereix en préstec als ens locals, centres educatius i equipaments juvenils que vulguin utilitzar-la..

Més informació: PDS · Promoció i Desenvolupament Social. Tel.: 934 307 170



Jo, tu, nosaltres... (...i l'alcohol)



Conjunt de materials format per 6 postals i un cartell, de 60 x 40 cm, que configuren els materials d'una campanya de sensibilització sobre l'abús de l'alcohol, basada en una idea de l'associació PDS i realitzada en el marc del programa de prevenció de drogodependències de La Roca del Vallès, amb el suport de l'Àrea d'Acció Social de la Diputació de Barcelona.

La sèrie de postals n'inclou 3 adreçades als adolescents i joves, 2 a la població general i una als pares i mares. Tant les postals com el cartell es caracteritzen pel seu disseny gràfic, molt cridaner i acurat. A més, les postals inclouen en el seu revers continguts orientats a sensibilitzar sobre els riscos d'abusar de l'alcohol. Les postals per als joves se centren en l'afectació de les relacions personals a causa de l'alcohol, les que s'adrecen a la població general tracten sobre l'alcohol i la conducció i sobre la resta d'àmbits d'afectació de l'alcohol (violència, malalties, etc.), i la que s'adreça als pares inclou pautes educatives per ser un bon exemple per als fills en cas de beure alcohol. La distribució dels materials s'ha fet de manera diferenciada en funció de la població diana, a través d'equipaments municipals, bars, autoescoles, botigues, bancs, etc.

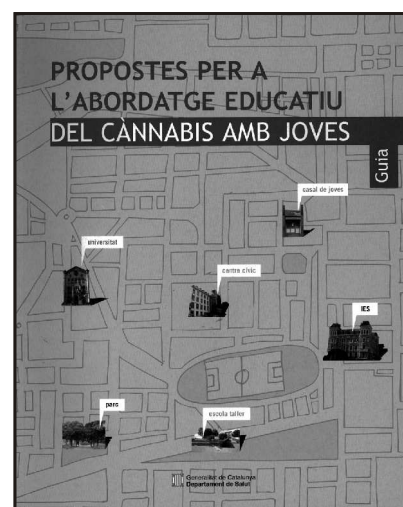
Més informació: Ajuntament de La Roca del Vallès. Tel.: 938 422 016

Propostes per a l'abordatge educatiu del cànnabis amb joves

Material adreçat a professionals que treballen amb joves de més de 15 anys consumidors o propers al consum de cànnabis. Presentat en forma de carpeta, inclou una guia de 68 pàgines, editada pel Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya i elaborada amb la col·laboració de les associacions Assaupam i EdPAC. Aquesta guia incorpora, entre altres, un apartat sobre pautes educatives en funció de l'edat i el consum o no de cànnabis per part dels joves, un apartat amb propostes de treball diferenciades en funció dels espais d'intervenció i un apartat amb exemples d'activitats. També inclou dos annexos: una síntesi d'una recerca avaluativa d'un material relacionat (*Que ruli...*) i un llistat de recursos informatius i educatius sobre el cànnabis.

La carpeta es completa amb un recull de materials de prevenció i reducció de riscos associats al consum de cànnabis editats pel Departament de Salut: *Cannabing*; *Que ruli... Manual per a mans properes al cànnabis*; *Libret informatiu sobre drogues i lleis* i *Connecta amb els teus fills: Quan als pares ens preocupen el porros*.

Més informació: Generalitat de Catalunya. Departament de Salut. Tel.: 935 513 606





En pràctica

Equip 3 de prevenció: exemple de col·laboració entre professionals de referència i proximitat a nivell local

L'*Equip 3 de prevenció* és una experiència col·laborativa d'actuació preventiva en el consum de drogues a nivell local, desenvolupada a Sant Boi de Llobregat, que es va iniciar de forma pilot durant el curs escolar 2007-2008 amb la participació d'una infermera d'un Equip d'Atenció Primària del municipi (EAP Molí Nou), alhora referent del programa Salut i Escola a dos instituts de la vila, un agent de la Unitat d'Educació Viària de la Policia Local i un tècnic del Programa Municipal Transversal de Prevenció de Drogodependències. El treball d'aquest primer *Equip 3 de prevenció* es va centrar en la intersecció "alcohol (i altres drogues) i conducció". Des de les seves diferents perspectives i competències professionals, i amb l'ajut de l'exposició "Homo Transitus" (del Servei Català de Trànsit i la Secretaria de Joventut de la Generalitat de Catalunya), els components de l'*Equip 3 de prevenció* van visitar una vintena d'aules dels instituts de Ciutat Cooperativa i Marianao, els barris de Sant Boi on s'ha dut a terme l'experiència pilot del projecte, per guiar una visita a l'exposició i moderar un debat sobre el tema amb uns 600 joves de 16 a 20 anys.

Atesa la valoració positiva de l'experiència pilot per part de tots els sectors implicats, i atès que la resta d'equips de salut de Sant Boi van manifestar el seu interès per

Equip 3 de Prevenció



participar-hi, aquesta fórmula de col·laboració a tres bandes s'ha ampliat recentment a altres zones de la ciutat, i durant el curs 2008-2009 ja estan funcionant quatre *Equip 3 de prevenció* (un per cada àrea bàsica de salut) i està programada la participació de 7 dels 10 centres educatius de secundària del municipi, per treballar a quart d'ESO, batxillerats i cicles formatius. A més, la temàtica i l'àmbit d'actuació inicial de l'*Equip 3 de prevenció* s'ha ampliat amb nous objectius preventius i nous sectors de població, passant d'intervenir únicament a nivell escolar a fer-ho també a nivell comunitari, incidint sobre col·lectius vulnerables, com ara drogodependents i les seves famílies, persones amb trastorns mentals i població immigrada.

La col·laboració multidisciplinària de professionals de referència i proximitat és l'estratègia bàsica de treball dels *Equip 3 de Prevenció*, i ha estat valorada positivament dins i fora del municipi, com ho indica el fet que l'*equip 3 de prevenció* de Sant Boi sigui finalista i candidat al Premi Europeu d'Excel·lència en Seguretat Vial convocat en el marc de la Carta Europea de Seguretat Vial de la Comissió Europea.

Més informació: Servei d'Accions Socials Comunitàries en Drogodependències. [programadrogues@santboi.cat]

Temes clau



Resum dels resultats de l'enquesta sobre consum de drogues en estudiants d'educació secundària 2006-07

Recentment s'han fet públics els resultats de l'enquesta estatal sobre consum de drogues en estudiants d'educació secundària 2006-2007, dels quals presentem un resum de les conclusions per a Catalunya, obtingudes a partir d'una mostra de 2.177 estudiants de 53 centres educatius.

- En general, el consum de drogues entre els estudiants de 14 a 18 anys continua sent experimental o ocasional.
- L'alcohol i el tabac continuen sent les drogues més consumides, seguides del cànnabis.
- Les dades de 2006, mostren una evolució positiva, amb un descens del consum d'algunes de les drogues més esteses entre els estudiants.
- Aquest descens s'ha observat per al tabac, el cànnabis i la cocaïna. En el cas d'aquestes dues últimes drogues s'ha trencat la tendència creixent dels últims anys.
- Pel que fa a les begudes alcohòliques, el seu consum ha anat augmentant progressivament des de l'any 2002, tot i que durant el període 2004-2006 aquest increment ha estat inferior que el que es va produir durant el període 2002-2004.
- El consum de psicoestimulants, tipus èxtasi o amfetamines, i d'al·lucinògens estan menys estesos que la cocaïna (la proporció de consumidors anuals no supera en cap cas el 3,6%).
- Una proporció important d'estudiants consumeixen diverses drogues, i s'observa una associació bastant estreta entre el consum d'alcohol, tabac i cànnabis, per una part, i entre el d'estimulants (cocaïna, èxtasi, o amfetamines) i al·lucinògens, per una altra.
- Una altra dada positiva de l'enquesta, i que podria haver influït en el descens del consum d'algunes substàncies, és l'augment de la percepció de risc, en comparació amb l'any 2004, davant del consum de tabac, alcohol, cànnabis i el de cocaïna d'una manera esporàdica.
- Finalment, també és positiva la disminució de la disponibilitat percebuda de totes les drogues, excepte de l'alcohol.

Font: Departament de Salut. *Informe dels resultats per a Catalunya de l'enquesta estatal sobre consum de drogues en estudiants d'educació secundària (ESTUDES) 2006-2007.*

Més informació:

Catalunya: <http://www.gencat.cat/salut/depsalut/html/ca/dir2027/index.html> - Espanya: <http://www.pnsd.msc.es/Categoria2/observa/pdf/Estudes2006-2007.pdf>



Programa integral per a joves i les seves famílies

La Diputació de Barcelona ha posat en marxa a través de l'SPOTT un nou programa específic d'atenció als adolescents i les seves famílies, per tal de respondre a l'augment de la demanda d'atenció a situacions de consum de substàncies addictives en adolescents que s'ha detectat en els darrers anys. Amb el

nom de *Programa integral per a joves i les seves famílies*, aquest nou programa atén des de l'any 2007 a la població de Barcelona ciutat i província a través de tres línies d'actuació: 1. Servei d'Informació i Assessorament sobre Drogues; 2. Servei d'Intervenció amb joves i les seves famílies; i 3. Espai jove.

El Servei d'Informació i Assessorament sobre Drogues (SIAD) s'adreça als adolescents i joves i als seus pares i mares, a més dels professionals que treballen amb aquest col·lectiu. Els serveis que presta inclouen: informació i assessorament (telefònic i presencial), orientació als pares per detectar i prevenir possibles consums en els fills, i pautes d'actuació a les famílies per fer front a situacions derivades del consum de drogues. L'accés al servei es fa a través de l'SPOTT.

El Servei d'Intervenció amb joves i les seves famílies s'adreça als adolescents

i joves de 14 a 22 anys que s'han iniciat en el consum d'alguna droga, així com als seus familiars o referents. Ofereix atenció individualitzada, familiar i grupal als joves i les seves famílies. S'hi pot accedir per iniciativa pròpia del jove o de la família o per derivació del SIAD o d'altres recursos comunitaris (centres d'ensenyament, centres de salut mental infantil i juvenil, etc.).



L'Espai Jove s'adreça als joves de 17 a 22 anys amb consums problemàtics de drogues, així com als seus familiars o referents. Les seves actuacions inclouen: a) Un espai psicoeducatiu per modificar les actituds que han portat al consum de drogues i potenciar l'adquisició d'hàbits i habilitats per afavorir el procés maduratiu dels joves (es fan tallers d'habilitats socials i salut, activitats educatives, promoció laboral i grups de suport psicològic); b) Potenciar el paper de la família com a agent socialitzador; i c) Oferir suport i pautes d'actuació als joves i les famílies mitjançant atenció individual, familiar i grupal. S'hi accedeix a través del SIAD o de l'SPOTT.

Des del juliol passat s'ha incorporat una nova línia d'intervenció: el "Programa de Mediació i Reparació" adreçat a joves de 14 a 18 anys que han entrat en el circuit de la Justícia Juvenil.

Més informació: Diputació de Barcelona. Àrea de Benestar Social. Servei d'Acció Social. SPOTT. Telèfon: 934 022 880

Navegant

sobredrogues.net

En aquesta secció presentem el portal d'Internet del nou Servei d'informació, orientació i assessorament sobre drogues de l'Ajuntament de Granollers (que es va presentar ara fa un any). Es tracta d'una iniciativa del Servei de Salut Pública i Consum de l'Ajuntament de Granollers, que compta amb el suport de la Diputació de Barcelona i la Generalitat de Catalunya, adreçada a impulsar activitats i recursos que facilitin la reflexió, la informació, la orientació i l'actitud crítica davant les drogues i el seu consum.

Aquest portal consisteix en un blog informatiu, constantment actualitzat, que inclou notícies relacionades amb les drogues, informació bàsica sobre substàncies i sobre legislació en la matèria, material preventiu, documents de treball i suggeriments d'altres pàgines web on trobar informació més concreta i específica.

El portal s'estructura en quatre apartats principals: Portada (que entre altres continguts dóna accés a una secció d'informació sobre el Pla d'Acció Municipal sobre Drogues i a una altra d'informació sobre drogues), Notícies (informacions d'actualitat sobre les drogues), Recomanacions (enllaços a altres webs) i Descàrregues (on es poden baixar articles, documents, entrevistes...). Alhora, el portal dóna accés a un servei d'informació i assessorament per correu electrònic (info@sobredrogues.net).

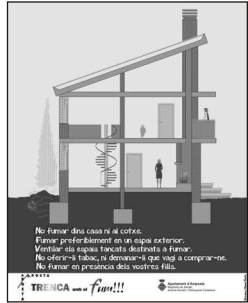
Adreça del web: www.sobredrogues.net





Amb poques paraules

Pallejà estrena Pla de drogues. El passat 6 d'abril es va presentar el Pla Local de Drogodependències de Pallejà, al qual se li ha donat el nom de *Rula-t'ho bé!*. Elaborat amb l'assessorament de la Diputació de Barcelona, es proposa dotar la població d'aquest municipi del Baix Llobregat d'instruments que promoguin hàbits saludables, fomentin no consumir drogues i eduquin en el seu consum responsable. Més informació: <http://www.palleja.cat>



Sensibilització sobre el tabac a la llar a Amposta. *Trenca amb el fum* ha estat el lema escollit a Amposta per realitzar una campanya de sensibilització sobre el tabac a les llars. La campanya ha fet arribar a les famílies, a través dels infants, un imant de nevera amb propostes per afavorir processos educatius positius i una llar més saludable i lliure de fum, si més no en presència dels infants, encara que els pares siguin fumadors. Més informació: prevencio@amposta.cat

Convocatòria dels Premis CREFAT. La Fundació CREFAT convoca la 17a edició dels "Premis Reina Sofia contra les drogues". Hi poden concórrer les persones físiques o jurídiques, tant públiques com privades. Es valorarà el rigor, l'originalitat, la iniciativa, l'eficàcia i la col·laboració amb altres institucions, a més de l'impacte a curt, mig i llarg termini, i la participació del voluntariat. El termini d'admissió dels treballs acaba el 18 de febrer del 2009. Més informació: <http://www.cruzroja.es/crefat>



Fem Pinya! arriba a l'Uruguai. Aquest programa de prevenció comunitària desenvolupat per PDS en el marc del Programa de Drogodependències de Canovelles, i més tard posat a l'abast de la resta de municipis catalans amb el suport del Departament de Benestar i Família, ha estat recentment adaptat i editat amb el nom de *La Barra* pel *Instituto de Educación Popular "El Abrojo"* de Montevideo, amb el suport del programa de cooperació de l'Ajuntament de Canovelles per a ser utilitzat en aquell país de l'Amèrica llatina. Més informació: elabrojo@elabrojo.org.uy

El calaix



Llibre blanc de la prevenció a Catalunya. El 22 de maig de 2008, el Departament de Salut culminà amb la presentació de *El llibre blanc de la prevenció a Catalunya: consum de drogues i problemes associats, un procés de consulta de dos anys, amb més de 300 professionals de l'educació, els serveis de salut, el lleure, la família, els mitjans de comunicació social, el sector laboral i el sector comunitari, per elaborar l'Estratègia nacional de prevenció del consum de drogues i problemes associats.* El llibre indica que les estratègies actuals de prevenció són efectives, però també, la necessitat de coordinar d'una banda, les polítiques de les diferents administracions (Generalitat, Diputació, Consells Comarcals, Municipis) i d'altra banda, els esforços dels professionals dels diferents sectors considerats claus (educació, família, lleure, mitjans de comunicació social, sector laboral i administracions). El llibre té dues parts: la primera analitza la situació del consum de drogues a Catalunya i els últims avenços en les pràctiques preventives, mentre que la segona descriu el procés d'elaboració i els continguts de l'Estratègia Nacional de Prevenció, la qual recull els objectius, els principis rectors i les línies estratègiques en prevenció proposades pel Departament de Salut, alhora que mostra l'experiència dels professionals del sector, que han fet una anàlisi de la situació actual des dels diferents àmbits d'actuació i han identificat les seves necessitats i les seves propostes de millora.



Accés al llibre a: <http://www.gencat.cat/salut/depsalut/html/ca/dir2402/>

prevenim dro

Edita: PDS · Promoció i Desenvolupament Social
 Direcció: Antoni Duran i Jaume Larriba
 Disseny i muntatge: E. Bosch
 Fotomecànica i impressió:
 Dipòsit legal:

Voleu donar a conèixer un programa, un material o una notícia?
 Voleu que el butlletí tracti algun tema en concret?
 Voleu estar en el mailing de distribució?

FEU-NOS-HO SABER!

Prevenim.DRO

Provença, 79 baixos 3^a 08029 Barcelona
 Tel.: 93 430 71 70 ▪ Fax: 93 439 07 73
 E-Mail: prevenim.dro@pdsweb.org ▪ Web: <http://www.pdsweb.org>